

bills, the key problems of implementation in practice of the norms concerning fundamental changes in the domestic forensic activity are investigated. In particular, the criteria for setting deadlines for forensic examination, the grounds and procedure for reviewing the expert's opinion, the provisions on the functioning of the Expert Qualification and Disciplinary Commissions are analyzed.

Given the urgency of legislative changes and to maintain the trend of the institute of forensic science, the authors of the study provide sound proposals to improve the legal regulation of the institute of forensic science in Ukraine.

The authors of the article propose to unite the potential of scientists, practitioners and representatives of the state regulator, involving all parties in the discussion of further steps to reform the domestic judicial expertise. Because, only in the course of constructive discussions it is possible to positively resolve all pressing issues and create an effective system of expert support of justice.

Keywords: *legal regulation, forensic activities, forensic examination, legislative reform, draft law.*

УДК 342

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-477-483

Каміль ПРИМАКОВ[©]
кандидат
юридичних наук

Аніта КАЛЮЖНА[©]
слухач магістратури
Навчально-наукового
інституту права
та інноваційної
освіти

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ ЧЕРЕЗ МЕДІАЦІЮ У ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТІВ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Надано теоретико-правову характеристику вирішення конфліктів за допомогою медіаційної процедури у діяльності адвокатів. Досліджено поняття медіаційної процедури та її закріплення на законодавчому рівні. Обґрунтовано необхідність медіації під час розв'язання конфліктів між сторонами спору. Визначено, що результатом успішної медіації є досягнута під час обговорення конкретна угода. Рішення, прийняті в медіації, можуть бути закріплені в угоді лише в разі, якщо кожна зі сторін конфлікту їх визнає. Проаналізовано напрями правового регулювання процедури медіації як сучасного методу вирішення юридичних конфліктів за участю адвоката. Особливу увагу приділено основним напрямам участі адвоката у медіаційному процесі – представництву інтересів сторін та діяльності у якості медіатора. Встановлено та проаналізовано ознаки, за якими можливо визначити специфіку діяльності адвоката-медіатора. Виявлено переваги і недоліки у наданні медіативної допомоги адвокатом-медіатором. Визначено шляхи удосконалення правового регулювання процедури медіації у нашій державі. Зроблено висновок про те, що медіація є надзвичайно ефективним альтернативним способом вирішення конфлікту, зважаючи на те, що в українському суспільстві правові відносини, пов'язані з цим інститутом, фактично реалізуються у різних галузях права, незважаючи на відсутність профільного законодавчого акта.

Ключові слова: *адвокат, конфлікт, альтернативні способи вирішення конфліктів, медіація, представництво.*

Постановка проблеми. Сучасний розвиток суспільства і держави характеризується високим рівнем довіри та правової комунікації між інститутами громадянського суспільства і держави, в особі уповноважених органів. Водночас обмеження, спричинені розповсюдженням коронавірусної хвороби COVID-19,

© К. Примаков, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2349-8599>

k_zpd@dduvs.in.ua

© А. Калюжна, 2021

kafedra_zpd@ukr.net

ускладнили ці процеси, зокрема, у сфері судової влади. Ці процеси зумовили необхідність пошуку альтернативних способів врегулювання конфліктів у суспільстві.

Альтернативні способи вирішення спорів є сукупністю різноманітних погоджувальних процедур, які спрямовані на всебічне, повне та неупереджене врегулювання правових конфліктів за допомогою недержавних механізмів та методів, які забезпечують швидке й ефективне вирішення спорів на основі узгодження позицій та інтересів сторін, при мінімальних затратах часу й коштів зацікавлених осіб. Узгодження позицій конфлікуючих сторін, пошук компромісу у правовому спорі, готовність до порозуміння та певних поступок є важливими засадами альтернативних способів вирішення спорів. Такі підходи створюють реальні та більш широкі можливості щодо примирення сторін та розвитку їх подальшої співпраці.

Проблематика вивчення нашої роботи полягає в дослідженні вирішення спорів за допомогою медіації у діяльності адвокатів, зокрема, через нормативно-правове регулювання їх діяльності, а також особливостей медіації як альтернативного вирішення спору.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблеми участі юристів у медіації досліджували такі вчені, як: А. Анцупов, Т. Барабаш, Ю. Баулін, О. Боброва, Н. Бондаренко, І. Войтюк, А. Гірник, Н. Грень, Р. Давиденко, Денисова, О. Дудоров, В. Землянська, Г. Зер, С. Калашникова, Р. Коваль, Н. Крестовська, В. Кудрявцев, С. Кравцов, О. Лук'яновська, В. Маляренко, Н. Нестор, Н. Осіпова, Л. Панов, А. Понасюк, Ю. Ремєскова, Л. Романадзе, М. Семеняко, О. Соловійова, М. Хавронюк, Л. Хрушова, Ц. Шамлікашвілі, Т. Шинкар, А. Шипилов, О. Яновська та ін. Наукові розробки зазначених вчених становлять теоретико-правову основу наукового дослідження інституту медіації у діяльності адвоката, однак, зважаючи, що проєкт Закону України «Про медіацію» пройшов перше читання у Верховній Раді України, актуалізується необхідність медіаційної процедури в Україні та деякі її особливості.

Метою статті є теоретико-правова характеристика вирішення спорів через медіацію як альтернативного способу вирішення конфліктів у діяльності адвокатів, а також визначення їх ефективності у правовій системі України.

Виклад основного матеріалу. У наш час кількість спорів зростає з кожним днем. Переважно більшість спорів, в яких наявні порушення права або обов'язків, вирішуються через судову інстанцію. Але існують інші правові альтернативні вирішення спорів (далі – АВС) і конфліктів без звернення до формальної системи судочинства. Основними видами АВС є переговори, арбітраж та медіація.

Відповідно до Наказу Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації)» від 17.08.2016 року № 892, спір та конфлікт – це розбіжності, протилежність інтересів сторін, відмінна позиція двох або більше суб'єктів правовідносин, у зв'язку з якими одній зі сторін чи обом сторонам може бути завдано моральної та/або матеріальної шкоди [1]. На нашу думку, розмежування спору та конфлікту все-таки є: конфлікт – більш ширше поняття, ніж спір, оскільки містить серйозні розбіжності, протиставлення інтересів, поглядів, прагнень. Натомість, спір має лише два значення: словесне змагання, обговорення чого-небудь кількома особами, в якому кожна із сторін відстоює свою думку чи правоту; взаємні домагання щодо невдоволення чим-небудь і вирішується в судовій інстанції.

Уперше посередництво для вирішення певного конфлікту чи спору було використане за часів Юстиніана, починаючи з Кодексу Юстиніана (530–533 н.е.). Римляни використовували різні терміни для позначення поняття «посередник» – *intenucius, medium, intercessor, philanthropus, interplator, conciliator, interlocutor, interpres*, і нарешті – *mediator*. Звернення до тлумачення терміно-одиноці «медіація» дає підстави констатувати, що воно походить від грецького терміну «*medos*» (нейтральний, незалежний від сторони), а також від латинських термінів «*mediare*» – бути посереднін та «*mediatio*» – посередництво, його аналогами є англійське – «*mediation*», а також французьке – «*mediation*».

О. Кірдан вважає, що саме поняття медіація «медіація» науковці виходять із сутнісних ознак для тлумачення поняття медіація науковці спираються на сутнісні ознаки її механізму, а саме: як «сприяння проведенню переговорів задля досягнення консенсуальних рішень і вирішення спорів», «переговори за участю посередника»,

«переговори за участю нейтрального посередника (медіатора)», «добровільний і конфіденційний процес, у якому нейтральна третя сторона (медіатор) допомагає конфлікуючим сторонам досягти взаємоприйнятної угоди», «метод врегулювання конфлікту між сторонами на основі переговорів за участю нейтральної особи (посередника)» [2, с. 15]. Тобто головною ознакою медіації є те, що медіатор (третя сторона) має здійснювати інформаційний обмін, сприяти порозумінню між сторонами та допомогти їм у пошуку шляхів вирішення спору.

Щодо правової природи медіації, то медіатора ототожнюють з суддею чи арбітром, але головною задачею для медіатора є залишатися незалежним. До його компетенції при проведенні процедури медіації не входить дослідження доказів, встановлення фактів, винесення рішення, яке підлягало б примусовому виконанню. Так, як деякі наковці ототожнюють медіатора з посередником, а тому посередник не має права диктувати умови угоди або примушувати конфлікуючі сторони до того чи іншого рішення. Медіатор на свій власний розсуд має права вирішувати питання структури медіації, окремих процедур проведення медіації. Це та необхідна свобода, яка реально забезпечуватиме порозуміння між сторонами. У медіації важливо мати можливість висловити свою позицію та бути почутим. Тільки такий шлях досягнення порозуміння [3].

На сьогодні точного визначення «медіації» в українському законодавстві, ще немає, але проект Закону України «Про медіацію» очікує на друге читання, метою цього законопроекту є створення з метою закріплення на законодавчому рівні можливості проведення процедури медіації, яка полягатиме у добровільному позасудовому врегулюванні конфлікту (спору) шляхом переговорів між його сторонами за допомогою медіатора. Проектом пропонується визначити правові засади та порядок проведення медіації в Україні, які полягають у наступному: клієнти зможуть звертатись з питання, які будуть виникати у будь-яких конфліктах (спорах), з цивільних, сімейних, трудових, господарських, адміністративних правовідносин, а також у кримінальних провадженнях при укладенні угод про примирення між потерпілим та підозрюваним, обвинуваченим та в інших сферах суспільних відносин. Законом передбачено, що до медіатора зможуть звертатись як фізичні, так юридичні особи. Медіатор зможе надати послуги проведення медіації до звернення до судової інстанції, третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу, так і під час судового, третейського чи арбітражного провадження або під час виконання рішення суду, третейського суду чи міжнародного комерційного арбітражу [4, с. 52]. Згідно з цим законом набути статус медіатора зможе будь-яка фізична особа, яка має вищу освіту та пройшла базову підготовку у сфері медіації в Україні або за її межами. Медіатор завжди виступає неупередженою, нейтральною та незалежною стороною. Медіатор не може впливати на прийняття рішення по суті конфлікту (спору), оскільки рішення приймають самі сторони конфлікту. Натомість медіатором не може бути особа, яка має незняту чи непогашену судимість, визнана судом обмежено дієздатною або недієздатною. Медіатор повинен пройти підготовку тривалістю 90 годин навчання у сфері медіації, з них 45 годин будуть містити практичне навчання, яке буде складатись з теоретичних знань та практичних навичок щодо принципів, порядку та методик проведення медіації, правового регулювання медіації, етики медіатора, ведення переговорів та врегулювання конфліктів (спорів).

Майбутніх медіаторів зможуть підготувати заклади освіти, організації, що забезпечують проведення медіації, об'єднання медіаторів, суб'єкти господарювання будь-якої форми власності та організаційно-правової форми, що мають право надавати послуги у сфері медіації або організувати їх надання відповідно до законодавства. Законом передбачено створення реєстру медіаторів. Також проектом Закону пропонується визначити права та обов'язки медіатора та сторін медіації. Медіатори зможуть створювати об'єднання медіаторів, організації, що забезпечують проведення медіації, а також органи державної влади та органи місцевого самоврядування, які залучають медіаторів або послугами яких користуються вести порядок проведення медіації, а вимоги до договору про медіацію та до угоди про врегулювання конфлікту (спору) за результатами медіації [5].

Сьогодні медіація у діяльності адвокатів є доволі актуальним явищем. Згідно з «Правилами адвокатської етики» адвокат має, за можливості, сприяти позасудовому врегулюванню спорів між клієнтом та іншими особами, а в разі неможливості цього, застосовувати всі законні засоби ефективного вирішення спору на користь клієнта; а

також, згідно ч.2 ст. 21 Положення, адвокат може бути медіатором, але в цьому випадку дії адвоката мають відповідати міжнародно-визнаним етичним засадам медіації [6]. На нашу думку, медіація може бути видом правової допомоги, яку може реалізувати адвокат у своїй діяльності, дотримуючись певних принципів, але поєднуючи ці два види діяльності, при цьому необхідно враховувати відмінності, які характерні для роботи адвоката й медіатора. Тому ми повинні відмежовувати адвоката-медіатора та просто адвоката, оскільки медіатор не має права надавати одній зі сторін або кожній з них окремо вказівки та рекомендації щодо варіантів урегулювання спору, а також оцінювати правове становище сторін медіації. Медіатор має право надавати сторонам медіації консультації виключно винятково щодо порядку проведення медіації та фіксування її результатів. Ще однією відмінністю між адвокатською та медіаційною діяльністю є укладення договору, на підставі якого вони здійснюються. Зокрема, окрім предмета договору, вони різняться також і кількісним складом їх суб'єктів: договір про проведення медіації укладається між медіатором та сторонами конфлікту, водночас договір про надання правової допомоги в межах адвокатської діяльності є двостороннім договором та укладається між адвокатом і однією зі сторін спору.

На думку Л. Романадзе, одним з ефективних шляхів позасудового врегулювання спорів у діяльності адвоката виступає медіація. Адвокатам варто інформувати клієнтів про таку можливість та пропонувати їм супроводження у процедурі медіації. У такому разі адвокат не втрачає свого клієнта, а отримує більше вільного часу на нових клієнтів, адже, безумовно, що задоволений позасудовим врегулюванням спору клієнт порадить такого адвоката своїм знайомим [7, с. 123]. Як правило, спочатку запровадження медіації супроводжувалось супротивом адвокатури. Однак, по мірі розуміння адвокатами сутності медіації, вони стають її adeptами та активно пропонують своїм клієнтам. Зазначене є цілком закономірним, адже медіація відкриває нові можливості для адвокатів у їх професійній діяльності, оскільки оволодіння навичками медіатора підвищує рівень професійної майстерності адвоката.

До основних інструментів медіатора належать техніки перефразування, резюмування, активного слухання та постановки питань. За допомогою цих технік медіатору вдається налагодити комунікацію, зняти емоційну напругу, а також з'ясувати інтереси та потреби сторін конфлікту. Ці ж самі інструменти є корисними і для адвоката, який щодня бере участь у різноманітних переговорах та зустрічах (з клієнтами, судьями, процесуальними опонентами, колегами тощо), захищає та представляє інтереси своїх клієнтів. Навики медіатора можуть допомогти адвокату у з'ясуванні інтересів та потреб клієнта [8]. На жаль, не всі адвокати розуміють різницю між позицією та інтересом, і здатні зосередитись на інтересах клієнта, які мають представляти та захищати.

Адвокат, надаючи свої послуги та використовуючи у своїй діяльності медіацію, повинен проводити процедуру медіації за взаємною згодою сторін та дотримуватися принципів, які зазначені у проекті Закону України «Про медіацію» ст. 4: добровільна участь; активність, самовизначення та рівність прав сторін медіації; незалежність та неупередженість, нейтральність медіатора; конфіденційність інформації щодо медіації. Згідно з законом зазначений перелік принципів не є вичерпним.

Щоб досягти мети медіації, медіатор повинен проводити процедуру медіації у відповідності до вищезазначених законів та дотримуватись стадій проведення медіації, ними є наступні: підготовча стадія (містить підготовку сторін до переговорів, створення довірливої атмосфери, визначення гонорара медіатора), збір інформації та визначення тем для обговорення (мета – визначити важливі для усіх сторін конфлікту (спору) теми для обговорення, виявити спільні теми для обговорення), робота з інтересами та потребами сторін (визначаються інтереси сторін та мотиви конфлікту), пошук та оцінка варіантів рішення (на цьому етапі медіатор може використовувати тест, наприклад, на гордість («pride test»). Для перевірки на відповідність зазначеному тесту медіатор запитує сторони про те, чи могли б вони пишатися, відчувати гордість за вироблене ними рішення та чи могли б вони про нього розповідати із гордістю іншим особам, які користуються у них авторитетом) та завершальна стадія – оформлення домовленостей.

На думку І. Єфремова, діяльність адвоката, який оволодіє навичками медіатора, у своїй діяльності шляхом проведення переговорів, має можливість знизити ескалацію конфлікту. За допомогою переговорів сторони зможуть скоріше досягнути результату, тим самим зберегти час. Завдяки спокійній обстановці, результат прийнятих рішень буде задовольняти, як свого клієнта, так й інші сторони, як наслідок мирного врегулювання

певної конфліктної або спірної ситуації. Натомість питання щодо того, чи може адвокат, який надає послуги з проведення медіації, саме він забезпечувати дотримання прав і свобод сторін у медіації як правозахисник та юридично оформлювати угоду щодо досягнутих домовленостей між сторонами, залишається дискусійним [9, с. 32]. Щоб забезпечити нейтральність та безпристрасність медіатора щодо другої сторони конфлікту та предмету конфлікту, медіатор при проведенні медіації повинен пам'ятати, що розповідь другої сторони починається з «чистого аркуша». Тобто не потрібно використовувати за відправну точку розповідь першої сторони.

О. Городецький зазначає, що на нинішньому етапі розвитку юридичного бізнесу медіація є більш цікавим інструментом вирішення спору, а про конфлікт інтересів мова не йде взагалі. Практика свідчить, що найбільш медіабельними є цивільні та господарські спори: спори, пов'язані з виконанням договорів, корпоративні конфлікти, розірвання шлюбу, вирішення питання виховання дітей, визначення місця їх проживання та утримання тощо [10]. Ці питання можна вирішити без зайвих емоцій шляхом медіації. Звичайно, на вирішення та узгодження всіх питань необхідний час (3–5 чи більше зустрічей). Інколи ми знову повертаємося до переговорів після подання позову до суду або після судових засідань, коли сторони розуміють, що спір остаточно буде вирішений не скоро.

Висновки. Отже, медіація є альтернативою судового процесу. Ми дослідили, що медіація має переваги, а саме: економія часу, економія фінансових ресурсів, неофіційність процедури, конфіденційність та збереження репутації та сталість рішень. Медіація може використовуватись у діяльності адвоката, але, на нашу думку, адвокат, вирішуючи спори та конфлікти через медіацію у своїй діяльності, не повинен надавати психологічні або юридичні послуги, оскільки медіація працює з предметом спору, змістовною частиною – проблемою та інтересами учасників спорів та конфліктів, а також причин конфлікту, емоційного (душевного, морального) стану його учасників та роботою із цими емоціями, тобто поєднує в собі ці два аспекти, кожен адвокат повинен дотримуватись чіткої структури процедури проведення медіації, орієнтуватись на інтереси сторін, забезпечити розуміння між сторонами, при цьому бути незалежним, нейтральним та неупередженим медіатором.

Проаналізувавши діяльність адвоката у сфері медіації, можемо зробити висновок, що медіація позитивно впливає на професійну діяльність адвоката. По-перше, підвищується рівень професійної підготовки та майстерність адвоката. По-друге, процедура медіації як альтернативи вирішення певних спорів та конфліктів, з якими до нього звертаються клієнти, є новим напрямом в адвокатській діяльності, оскільки адвокат супроводжує клієнта в процедурі медіації. Адвокат допомагає клієнтові при укладанні договору медіації, перевіряє та оцінює реальність реалізації досягнутих сторонами домовленостей, укладає угоду за результатами проведення медіації, а також за результатами проведення процедури медіації складає інші процесуальні документи для реалізації прав та обов'язків сторін.

Ми також можемо віднести послуги медіації як альтернативного вирішення спору більше до сфери професійної адвокатської етики. Тому перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо визначення особливостей професійної підготовки майбутніх юристів (адвокатів) до виконання функцій медіатора та виокремити нову спеціалізацію – медіатор, що є необхідним для розширення прав громадян інтегруванням медіації в українську правову систему для всієї держави.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації) : наказ Міністерства соціальної політики України від 17.08.2016 року № 892. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text>.
2. Кірдан О. Поняття «медіація» та підходи до його трактування у сучасному науковому дискурсі. *Педагогічний часопис Волині*. 2019. № 2. С. 12–20.
3. Подковенко Т. О. Правова природа медіації. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 20–21 квіт. 2021 р.)*. URL : <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/28613/1/59.PDF>.
4. Подковенко Т. Медіація: міжнародно-правові стандарти. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. Вип. 4. С. 47–54.
5. Про медіацію : проєкт Закону України від 19.05.2020 № 3504. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877.

6. Правила адвокатської етики за редакцією від 09.06.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0003418-12#Text>.

7. Романадзе Л. Д. Медіація в професійній діяльності адвоката. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 18 трав. 2018 р.)*. У 2-х т. Т. 2 ; відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 122–124.

8. Ремескова Ю. О. Медіація як особливий вид адвокатської діяльності в Україні. URL : https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10720/1/Remeskova_88-91.pdf.

9. Єфремова І. І. Адвокат-медіатор: особливості надання послуг. *Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Біла Церква, 30 жовт. 2020 р.)*. Біла Церква : Білоцерківський НАУ, 2020. 67 с.

10. Городецький О. Адвокат-медіатор: коли виникає конфлікт інтересів. *Юридична газета online*. 2020. № 9. URL : <https://jur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodniy-arbitrazh-ta-adr/advokatmediator-koli-vinikae-konflikt-interesiv.html>.

Надійшла до редакції 09.12.2021

References

1. Pro zatverdzhennya Derzhavnogo standartu sotsial'noyi posluhy poserednytstva (mediatsiyi) [On approval of the State standard of social mediation services] : nakaz Ministerstva sotsial'noyi polityky Ukrainy vid 17.08.2016 roku № 892. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text>. [in Ukr.].

2. Kirdan, O. (2019) Ponyattya «mediatsiya» ta pidkhody do yoho traktuvannya u suchasnomu naukovomu dyskursi [The concept of «mediation» and approaches to its interpretation in modern scientific discourse]. *Pedahohichnyy chasopys Volyni*. № 2, pp. 12–20. [in Ukr.].

3. Podkovenko T. O. Pravova pryroda mediatsiyi [Legal nature of mediation]. *Ukrayina v umovakh reformuvannya pravovoyi systemy: suchasni realiyi ta mizhnarodnyy dosvid: materialy III Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Ternopil', 20-21 kvit. 2021 r.)*. URL : <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/28613/1/59.PDF>. [in Ukr.].

4. Podkovenko, T. (2017) Mediatsiya: mizhnarodno-pravovi standarty [Mediation: international legal standards]. *Aktual'ni problemy pravoznavstva*. Issue 4, pp. 47–54. [in Ukr.].

5. Pro mediatsiyu [On mediation] : proyekt Zakonu Ukrainy vid 19.05.2020 № 3504. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877. [in Ukr.].

6. Pravyla advokat-s'koyi etyky za redaktsiyeyu vid 09.06.2017 [Rules of lawyer's ethics according to the wording of 09.06.2017]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0003418-12#Text>. [in Ukr.].

7. Romanadze, L. D. (2018) Mediatsiya v profesiyiniy diyal'nosti advokata [Mediation in the professional activities of a lawyer]. *Pravovi ta instytutsiyini mekhanizmy zabezpechennya rozvytku Ukrainy v umovakh yevropeys'koyi intehtratsiyi : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Odessa, 18 trav. 2018 r.)*. У 2-х т. Т. 2 ; відп. ред. Н. О. Ульянова. Одеса : Vydavnychyy dim «Hel'vetyka», pp. 122–124. [in Ukr.].

8. Remyeskova, Yu. O. Mediatsiya yak osoblyvyy vyd advokat-s'koyi diyal'nosti v Ukraini [Mediation as a special type of advocacy in Ukraine]. URL : https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10720/1/Remeskova_88-91.pdf. [in Ukr.].

9. Yefremova, I. I. (2020) Advokat-mediator: osoblyvosti nadannya posluh [Lawyer-mediator: features of services]. *Innovatsiyini psykhologo-pedahohichni, lnhvistychni ta pravovi zasady ahrarnoyi nauky v umovakh mizhkul'turnoyi ahrarnoyi komunikatsiyi : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Bila Tserkva, 30 zhovt. 2020 r.)*. Bila Tserkva : Bilotserkivs'kyy NAU, 67 p. [in Ukr.].

10. Horodetsky, O. (2020) Advokat-mediator: koly vynykaye konflikt interesiv [Lawyer-mediator: when there is a conflict of interest]. *Yurydychna hazeta online*. № 9. URL : <https://jur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodniy-arbitrazh-ta-adr/advokatmediator-koli-vinikae-konflikt-interesiv.html>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Kamil Prymakov, Anita Kalyuzhna. Settlement of conflicts through mediation in the activity of attorneys: theoretical and legal aspect. The article presents the theoretical and legal characteristics of conflict resolution through mediation in the activities of lawyers. The concept of mediation procedure and its consolidation at the legislative level is studied. The need for mediation in resolving conflicts between the parties to a dispute is substantiated. It is determined that the result of successful mediation is a specific agreement reached during the discussion. Decisions made in mediation can be enshrined in the agreement only if each of the parties to the conflict recognizes them. The directions of legal regulation of the mediation procedure as a modern method of resolving legal conflicts with the participation of a lawyer are analyzed. Particular attention is paid to the main areas of participation of a lawyer in the mediation process – the representation of the interests of the parties and activities as a mediator. The features by which it is possible to determine the specifics of the activities of a lawyer-mediator are identified and analyzed. The advantages and disadvantages of providing mediation

assistance by a lawyer-mediator are revealed. Ways to improve the legal regulation of mediation procedures in our country have been identified. It is concluded that mediation as an alternative way to resolve the conflict is extremely effective, given that in Ukrainian society, legal relations related to this institution are actually implemented in various areas of law, despite the lack of relevant legislation. It is determined that mediation has a positive effect on the professional activity of a lawyer. First, the level of professional training and skills of a lawyer increases. Secondly, the mediation procedure, as an alternative to resolving certain disputes and conflicts with which clients turn to him, is a new direction in advocacy, as the lawyer accompanies the client in the mediation procedure. The lawyer assists the client in concluding a mediation agreement, checks and evaluates the reality of the implementation of the agreements reached by the parties, concludes an agreement based on the results of mediation, and draws up other procedural documents for the implementation of rights and obligations.

Keywords: lawyer, conflict, alternative ways of resolving conflicts, mediation, representation.

УДК 347.513

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-483-489

**Кристина
РЕЗВОРОВИЧ[©]**
кандидат
юридичних наук

**Владислав
ФІЛІМОНОВ[©]**
курсант

*(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)*

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ У ЗВ'ЯЗКУ З ВАКЦИНАЦІЄЮ ВІД COVID-19

Розглянуто правові проблеми, спричинені перетином сфер функціонування різних правових механізмів – відповідно основного приватно- чи публічно-правового регулювання відносин щодо відшкодування шкоди пацієнтам внаслідок дій чи бездіяльності медичних працівників з охорони здоров'я. Розглянуто особливості взаємодії деликтного права та умовного страхування (соціального, заснованого на ідеї солідарності), запровадженого останнім вітчизняним, так мовити «давнім», законодавством та міжнародно-правовими положеннями Програми негарантійної компенсації COVAX. Механізм, встановлений постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання відшкодування державою збитків, пов'язаних із ускладненнями, які можуть виникнути після вакцинації проти гострої респіраторної хвороби COVID-19 SARS-CoV-2» від 31.03.2021 № 371, не охоплює таких юридично значущих аспектів правового захисту потерпілих, як представництво інтересів потерпілого; широкий спектр значущих проявів шкоди, яку може завдати вакцинація (відповідний перелік не може обмежуватися такими обставинами, як смерть або травма); встановлення надійного стандарту причинно-наслідкового зв'язку (наприклад, стандарту для найбільш імовірної причини в рамках програми COVAX No-Fault Compensation Program); адміністративний порядок оскарження рішення уповноваженого органу; можливість правонаступництва (у тому числі процесуального) у зв'язку зі смертю пацієнта; порядок обміну конфіденційною інформацією про пацієнта; врахування правових наслідків недобросовісних дій заявників (за відшкодуванням) та третіх осіб тощо.

Ключові слова: пандемія COVID-19, надзвичайна ситуація, цивільна відповідальність (договірна чи деликтна), пацієнт, медичні працівники, інвалідність, вакцина.

© К. Резворович, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1183-613X>
goldkristina@gmail.com

© В. Філімонов, 2021

unvm9692@gmail.com